

2020-08-31

§ 106

Antagande av yttrande över regional utvecklingsstrategi (RUS) för Västra Götaland 2021- 2030

KS 2020/167

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att ställa sig bakom bilagt yttrande

Sammanfattning av ärendet

Västra Götalandsregionen, (VGR) har tagit fram en regional utvecklingsstrategi (RUS) som skickats till bland annat regionens kommuner för synpunkter. Vänersborgs kommuns yttrande är en sammanvägning av yttrande från berörda förvaltningar.

Vänersborgs kommun tycker att strategiförslaget är väl genomarbetat och har en viktig funktion att fylla med möjligheter att regionalt och lokalt koppla egna handlingsplaner till detta. Strategiplanen ligger dessutom rätt i tiden med bra fokus och prioriteringar. Det är också mycket fokus på innovationskraft. Vissa delar borde belysas ytterligare vilket framgår av yttrandet.

Beslutsunderlag

- Kommunstyrelseförvaltningens tjänsteskrivelse 2020-06-15
- Förslag till yttrande över regional utvecklingsstrategi (RUS)

2020-06-16

Dnr: KS 2020/167

Handläggare
Lars Rudström
lars.rudstrom@vanersborg.se
0521-72 11 10

Mottagare
Ärendets kontakt

Yttrande över regional utvecklingsstrategi, (RUS)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att ställa sig bakom bilagt yttrande

Sammanfattning av ärendet

Västra Götalandsregionen, (VGR) har tagit fram en regional utvecklingsstrategi (RUS) som skickats till bland annat regionens kommuner för synpunkter. Vänersborgs kommuns yttrande är en sammanvägning av yttrande från berörda förvaltningar.

Vänersborgs kommun tycker att strategiförslaget är väl genomarbetat och har en viktig funktion att fylla med möjligheter att regionalt och lokalt koppla egna handlingsplaner till detta. Strategiplanen ligger dessutom rätt i tiden med bra fokus och prioriteringar. Det är också mycket fokus på innovationskraft. Vissa delar borde belysas ytterligare vilket framgår av yttrandet.

Katrin Siverby
Biträdande kommundirektör

Bilagor

Yttrande över regional utvecklingsstrategi (RUS)

Sändlista

Västra Götalandsregionen

2020-06-03

Dnr: KS 2020/167

Handläggare

Lars Rudström
lars.rudstrom@vanersborg.se
0521-72 11 10

Mottagare

Namn på mottagare

Yttrande över regional utvecklingsstrategi (RUS)

Bakgrund

Västra Götalandsregionen, (VGR) har tagit fram en regional utvecklingsstrategi (RUS) som skickats till bland annat regionens kommuner för synpunkter. Vänersborgs kommuns yttrande är en sammanvägning av yttrande från berörda förvaltningar.

De redovisar hur de vill att yttrandet ska struktureras.

”Svaret ska utgå från strategins huvudrubriker och vara så kortfattat och konkret som möjligt. Ta upp både det som ni ser som styrkor i strategin och det ni tycker behöver ändras.

Vad är er samlade uppfattning om strategiförslaget och dess relevans?

I hela strategin är agenda 2030 och de globala målen integrerade på ett bra sätt i informationen och allt hänger ihop, samt att det beskrivs tydligt. Remissförslaget har fångat de områden/frågor som känns aktuella och samtidigt fått ihop en tydlig plan för genomförande och uppföljning.

Vänersborgs kommun tycker att strategiförslaget är väl genomarbetat och har en viktig funktion att fylla med möjligheter att regionalt och lokalt koppla egna handlingsplaner till detta. Strategiplanen ligger dessutom rätt i tiden med bra fokus och prioriteringar. Det är också mycket fokus på innovationskraft men däremot upplevs att nyanlända och frågan om inkludering hamnar lite i skymundan.

Vår bedömning är att definitionen hållbar utveckling är inte komplett, saknas delar för social och miljömässig hållbarhet vilket behöver utvecklas.

Vad gäller det geografiska avgränsningen så bör förhållandet till gränsregionen mot Norge förtydligas samt hur samarbetet kan utvecklas då Norge är viktigt inte enbart för Fyrbodalen utan även för hela regionen.

I vissa avseenden uppfattar vi att strategin har för stort fokus på stadsperspektivet. Landsbygden är en stor del av Västra Götaland och det perspektivet kan utvecklas.

I Fyrbodalen och i hela regionen spelar marina och maritima näringar en stor roll. Handel, besöksnäring liksom kulturella och kreativa näringar bör ges större utrymme.

2020-06-03

Dnr: KS2020/167

Vad tycker ni om målet Tillsammans gör vi Västra Götaland till ett föredöme för omställning till ett hållbart samhälle?

Målet är brett, viktigt och täcker in mycket av det som strategin handlar om och där orden hållbarhet och samverkan är viktiga ledstjärnor. Alla måste veta om målet och det är genom att skapa handlingsplaner kopplade till målen, som det lyckas. Dessutom krävs att det föregås av en bra dialog.

I strategin redovisas en önskan om att vara en agenda för omställning framför en anpassning till justeringar. Detta lyckas strategin väl genom sin utmaningsdrivande fokusering på hållbarhet och att drivkraften kommer från identifierade samhällsutmaningar.

En viktig del är infrastrukturen som är av stor betydelse för omställning. En kraftfull satsning på infrastruktur för järnväg är viktig. Tydlighet o enighet är grundbulten för att snabba på utbyggnad av järnvägen. Här har regionen en uppgift då det inte alltid varit tydligt. Som exempel på detta är att tågtrafiken till Oslo tilläts dra iväg ett par år innan det styrdes upp.

Vi har en stor region och det medför att även det inomregionala samarbetet och utbytet är av stor vikt och behöver utvecklas ytterligare.

Det känns relevant att strategins mål är att vara föredöme för omställning till ett hållbart samhälle och att regionen går i täten för detta. Vänersborgs kommun arbetar för närvarande med en strategi för fossiloberoende 2030 samt arbetar efter kommunens miljöprogram. Båda dokumenten har sin förankring i Agenda 2030.

Vänersborgs kommun vill betona vikten av att se till att detta blir en levande strategi där alla delar är lika viktiga.

En viktig aspekt i strategins mål att ta hänsyn till, är upphandling och att denna sker i samverkan med andra kommuner i regionen. Mot bakgrund av detta krävs samsyn kring ett hållbart samhälle. Som större upphandlingsaktör finns möjlighet att påverka i större skala, men dock kan mindre lokala företag missgynnas. Upphandling av fordon är ett exempel där en regional nivå kan förbättra förutsättningarna till bättre priser.

Vad som borde betonas mer i målen är energiomställningen vad gäller landsbygdens möjligheter att producera energi; t.ex. biogas, energiodlingar, vindkraft, solenergi, mm. Här borde mer satsningar göras i regionen för att få alternativ till de fossila bränslena.

Vad som ytterligare kan förtydligas är regionens ansvar för de gröna och blå näringarna, förtydliga energiomställningen, utveckla det inomregionala samarbetet.

Vi vill åter peka på under denna punkt att det saknas tillräckliga ambitioner som visar hur regionens landsbygder ska utvecklas och varför. Likaså utveckla delen om samverkan med våra gränsregioner.

2020-06-03

Dnr: KS2020/167

Fångar urvalet av långsiktiga prioriteringar de utmaningar som är viktigast för gemensamma insatser framåt?

Urvalet av långsiktiga prioriteringar är bra. Det ger oss en möjlighet att prioritera arbetet ur ett lokalt perspektiv men med bärighet på strategin. Vi ser möjligheter inom alla fyra områden. Inom ”Knyta samman Västra Götalands län” där Vänersborg är Västra Götalands regionhuvudstad och därmed har ett större ansvar än övriga kommuner ser vi möjligheter för att kunna bli mer av ett framtida nav för olika frågor, verksamheter och kluster. Det är också viktigt ur ett demokratiskt perspektiv att Regionhuvudstaden får ta del av framtidssatsningar som görs och i sin tur kan leverera tillbaka resultat inom olika kunskapskluster. Samtidigt motverkar det centraliseringen.

Framtidens hållbara industri är ett sådant. I Västsverige har vi också 70 % av Sveriges flygindustri, därtill Fyrstads flygplats som framöver också kan spela en viktig roll utifrån framtida bränslen och utveckling inom flyget. Vänersborg har också genom sin satsning på Wargön Innovation redan blivit en nod att räkna med utifrån hållbarhetsfrågor kopplade till cirkulär ekonomi.

Det är viktiga prioriteringar som lyfts fram och där Vänersborgs kommun särskilt vill belysa är inkluderingen som är viktig utmaning för att skapa en region som hänger samman där alla känner sig delaktiga på lika villkor. En ökad inkludering ökar förutsättningarna till att få fram välutbildad arbetskraft. Vår region är känslig genom en hårt konkurrensutsatt verkstadsindustri

När det gäller prioriteringen ”Knyta samman Västra Götaland – för hållbar och förbättrad tillgänglighet”, behöver det förtydligas att takten i infrastruktursatsningar på järnvägen behöver öka väsentligt för att möjliggöra en omställning till ett hållbart samhälle. Det är också viktigt att trycka på att järnvägen måste ha kapacitet för en kraftig utbyggnad av de regionala persontrafiken samtidigt med de nationella och internationella transporterna. Tillgänglighetens betydelse inom regionen behöver utvecklas ytterligare. Här spelar bättre kollektivtrafik en viktig roll.

Digitaliseringen i kombination med attitydförändringar mot ett mer hållbart samhälle kan leda till motsatsen mot ett minskat resbehov. Detta är dock svårt att sia om. Istället kan efterfrågan på hållbara lokala transporter öka vilket kräver ökade satsningar på t.ex. cykelvägar.

Att arbeta med platsutveckling kommer att bli ett viktigt verktyg för att skapa lokal utveckling, delaktighet, attraktivitet samtidigt som man tillvaratar de lokala resurser och erfarenheter som finns i det lokala näringslivet.

Samverkan inom regional fysisk planering liksom en högre grad av samverkan i delregioner eller mellan kommuner när det gäller fysisk planering. Här kan de

2020-06-03

Dnr: KS2020/167

delregionala strukturbilderna få en viktig funktion som grund för en ökad politisk samsyn.

Var och en av de fyra långsiktiga prioriteringarna är viktiga. De hänger också ihop vilket gör att de tillsammans är än mer viktiga. Utifrån bland annat ett folkhälsoperspektiv är de prioriteringar som valts ut betydelsefulla för utvecklingen bland regionens invånare både vad gäller hälsa, jämlikhet och sysselsättning.

Utvecklingsstrategin nämner att ”för att klara konkurrensen om kompetenser och arbetskraft måste Västra Götaland vara en attraktiv plats att bo på”. Denna prioritering behöver sättas i relation till den vägledande principen om ”Vi tar tillvara olika platsers förutsättningar och möjligheter”.

Att knyta samman regionen är av största vikt för att klara de utmaningar som strategin har utgått ifrån. Det är bra att den digitala infrastruktur lyfts som en del. Kollektivtrafik med dess utbud samt en god infrastruktur är en nyckelspelare för att nå strategins mål.

En av de utmaningar strategin lyfter är att det finns en brist på arbetskraft vilket riskerar förvärras som följd av åldrande befolkning. Utifrån den utmaningen saknar vi reflektion kring prioriteringar om hur kommuner bör ställa om från att vara en kommun med kommunmedborgare som kräver service, till en kommun där kommunen är en arena för samskapande, samt kanske inte bara kommuner, utan samhället i stort.

Besöksnäringen har potential att växa. Vänersborgs kommun delar bilden av betydelsen av att stärka den regionala samhällsplaneringen i synnerhet när det gäller infrastruktur. Regionen ska inte bara peka ut intressanta objekt såsom Trestad Center som viktig logistiknod med förutsättningar för en omlastningsterminal. I denna typ av samhällsplanering bör regionen ta ett större ansvar än vad som hittills gjorts.

Strategin nämner att ”samhällsplanering är en viktig del av framtidens lösningar. Den fysiska och digitala infrastrukturen behöver utvecklas tillsammans med bebyggelseplanering och tjänsteutveckling”. Något vi saknar i strategin är hur kraftsamlingen digitalisering kan bidra till att effektivisera samhällsbyggandet i regionen. På kommunal och statlig nivå diskuteras idag fenomenet digital samhällsbyggnadsprocess. En effektivare och öppnare samhällsbyggnadsprocess kan bidra till en hållbar samhällsutveckling. Diskussionen på regional nivå fattas dock, vilket är synd då den regionala fysiska planeringen spelar en viktig roll i samhällsbyggnadsprocessen.

Fångar de tvärsektoriella kraftsamlingarna de viktigaste områdena för gemensamma insatser för de kommande fyra åren?

Vänersborgs kommun anser att de väl täcker in de viktigaste områdena men vill betona att regionen bör konkretisera kraftsamlingen kring digitaliseringen tydligare.

I den regionala utvecklingsstrategin saknas ett regionalt engagemang eller upplägg för att ta sig an de stora utmaningarna som en klimatanpassning av samhället kräver. Här

2020-06-03

Dnr: KS2020/167

kommer krävas ett stort mått av samarbete och gemensam finansiering (till viss del statlig finansiering) för att t.ex. lösa de gemensamma översvämnings- och skredrisker som ingen kommun kan lösa på egen hand. Här krävs ett större engagemang från regionen, inte minst i förhandlingar med staten

De tvärssektoriella kraftsamlingarna är bra där vi ser möjligheter med alla fyra områden. Inom området med cirkulära affärsmodeller ser vi också att mycket kommer att påverka utvecklingen framöver. Framtidens hållbara industri är i allra högsta grad cirkulär och symbioser och affärsmodeller mellan olika företag uppstår. Vissa industriers avfall blir råvara i andra.

Det finns en Politisk målsättning i Västra Götalandsregionen sedan 2017 om att bli en innovativ arena för cirkulär design inom textil och interiör där flera insatser pågår. Man har också ambitioner med visionen ”Europas innovativa spets och kreativa mylla för cirkulär textil design. TEKNO och Svensk Handel STIL har lagt grunden för cirkulär kompetensutveckling i samarbete med Science Park Borås som fått 16 miljoner från ESF-rådet. Under hösten 2020 kommer strategi och innehåll att tas fram tillsammans med en bredd av aktörer där också Wargön Innovation finns med.

I hög grad handlar det om att länka samman olika platser med varandra för att sammantaget skapa attraktiva kompetenslandskap som stärker regionen. Ett tydligt exempel är Borås, RISE i Mölndal och Wargön Innovation inom textilområdet. Platser ska inte ses isolerade från varandra utan det är en regional styrka är att det finns platser/aktörer med specifika kompetenser som i samverkan kan skapa stor kraft inom olika områden. Gemensamt täcker dessa tre i princip hela den textila värdekedjan och i samverkan kan de stärka Västsveriges ledande roll inom det textila området.

Producentansvaret som 2025 införs för textilier, känns viktigt att lyfta i detta sammanhang. En större etablering av denna typ av verksamhet arbetar vi för att få till stånd i Vänersborg och Wargöns Innovations- och Industripark, en naturlig plats med tanke på innovationsnoden Wargön Innovation.

Vi vill även lyfta frågan kring livsmedelsförsörjningen i samband med detta. I samband med Coronakrisen har Livsmedelsfrågan blivit allt viktigare inte minst av beredskapsskäl. Vi ser att vår självförsörjningsgrad är låg. Det är av stor vikt att vi liksom övriga Sverige kopplar livsmedelsstrategierna till RUS på ett tydligare sätt.

Vi ser en oro över att det svenska elkraftnätet inte räcker till när många vill etablera elintensiva verksamheter. Det kan i sin tur påverka arbetstillfällena och välfärd, så det är bra att det stärks som en kraftsamling.

Ett tydligt ledarskap från regionen för att stötta de 49 kommunerna. Exempel på frågor är digitalisering. En ökad elektrifiering kan innebära brister i förmåga att leda el. För att underlätta detta bör regionen ha en tydlig strategi för utveckling av andra fossilfria

2020-06-03

Dnr: KS2020/167

bränslen som t.ex. Biogas. Genom bolaget Västtrafik kan en strategi för depåer kopplade till Biogas skapa förutsättning för tillväxt av Biogasproduktion.

Den samverkan som finns inom Leader mellan civilsamhället, företagen och det offentliga bör beskrivas. För landsbygden, men även för städerna, är det ett viktigt instrument för utveckling, inte minst för att få alla nyanlända in i arbete och gemenskap.

Hur ser ni på de vägledande principerna och hur de kan bidra till strategins genomförande?

Det måste göras tydligare hur vi ska tala med en röst dvs. i vilka olika forum ska denna enda röst skapas.

De vägledande principerna är mycket viktiga och måste få en stor genomslagskraft. Det är här vi har den viktiga dialogen och samverkan, riktade både mot invånare och företagare. En viktig parameter är också att lyfta modiga och förändringsbenägna ledare. Det är de som behöver stöd i ett viktigt förändringsarbete. Nätverk och handlingsplaner som stötts av beslutsfattare. Beslut som går i linje med tidigare beslutade inriktningar och målsättningar är också viktigt varför man även politiskt måste stödja modiga politiker.

Utifrån olika perspektiv visar principerna oss vägen till samverkan, delaktighet, arenor mm på ett inspirerande sätt.

Vi tar tillvara olika platser förutsättningar och möjligheter: Detta är en princip som i allra högsta grad påverkar kommunen. Denna princip behöver utvecklas ytterligare bedömer kommunen. På vilket sätt vill regionen ta tillvara på de olika platsernas förutsättningar? Och vad menas med att ”invanda och administrativa gränser behöver utmanas? Dessa frågor bör tydligare belysas.

Vi ökar invånarnas delaktighet och inflytande: En viktig del som tas upp är barnens perspektiv som nu blivit lag.

Vi talar med gemensam röst: Här bedömer kommunen att **hur** behöver belysas ytterligare.

Samarbete mellan aktörer är nödvändigt för ett framgångsrikt genomförande av strategin. Hur tycker ni att strategin ska genomföras? Hur kan er organisation bidra?

Vänersborgs kommun har lång erfarenhet av utveckling av biogasproduktion baserat på restprodukter från jordbruket. Likaså finns erfarenheter från omdaning av naturbruksskola till ett grönt kluster i Brålanda. Inom dessa områden kan vi bidra. Utveckla gröna kluster

2020-06-03

Dnr: KS2020/167

Exempel på detta är att aktivt stötta lokala satsningar som gröna kluster i Brålanda samt stimulera till fler enligt denna eller andra modeller för en snabbare omställning till ett hållbart jordbruk.

Det är allas ansvar att se till att den överenskomna strategin genomförs och det krävs både en tydlighet men också egen frihet för kommunerna. Genom handlingsplaner som sträcker sig över mandatperioderna säkerställer man överenskommelser och får en långsiktighet i arbetet. Vänersborg vill gärna bidra till allt ovanstående. Som regionhuvudstad i Västra Götalands län tar vi gärna ett större ansvar och arbetar ännu närmare Västra Götalandsregionen och Fyrbodals kommunalförbund.

Regionen måste stärka sin roll i ansvaret för övergripande samhällsplanering i synnerhet kring infrastruktur. En röst ger effekt på kommande satsningar. Exempel på motsatsen är t.ex. var infrastrukturen till Oslo ska dras fram. Här tilläts frågan om framtida linjesträckning ”dra iväg” och skapa oenighet inom kommunalförbundet Fyrbodal innan Trafikverket satte ner foten i frågan.

Ett annat exempel som även nämnts ovan men kan nämnas igen är att regionen behövs i den regionala samhällsplaneringen är Trestad Center som pekats ut som en viktig logistiknod för omlastning. Här bör regionen tydligare ta rollen som pådrivare att det går från ord till handling. Regionen är en starkare spelare och kan bättre driva denna typ av frågor.

Genomförande från vad till hur

I bland annat folkhälsoarbetet genomförs redan idag de olika delarna i av strategin och det arbetet kommer att fortsätta. Samverkan och dialog är två av de viktigaste byggstenarna.

Att gå från ord till handling vad gäller gemensamma insatser kan vara svårt att få till. Vem som äger ansvar i vilken fråga, eller vem initierar en förändring? Med anledning av detta är det viktigt att säkerställa tydliga och genomtänkta genomförandestrategier för att kunna uppnå uppsatta mål. Det är en utmaning att skapa samverkan mellan flera olika aktörer.

Vänersborgs kommun återkommer till Trafikförsörjningsprogrammets mål och hur uppföljning av dessa sker. Hur detta följs upp kan stå mall för RUS.

Den grundläggande målsättningen för regionen att vara ett föredöme känns relevant.

Det är bra att det tagits lärdom av tidigare utvecklingsstrategi genom att dokumentet både förkortats och att begränsningar gjorts vad avser prioriteringar i strategin. Ett fåtal prioriteringsområden är lättare att kommunicera och efterleva. Strategin har en önskan om att vara en agenda för omställning framför en anpassning till justeringar. Detta lyckas strategin genom sin utmaningsdrivande fokusering på hållbarhet och att drivkraften kommer från identifierade samhällsutmaningar.

2020-06-03

Dnr: KS2020/167

Strategin har en önskan om att vara en agenda för omställning framför en anpassning till justeringar. Detta lyckas strategin genom sin utmaningsdrivande fokusering på hållbarhet och att drivkraften kommer från identifierade samhällsutmaningar.

En utmaning strategin utgår från är global konkurrens vad gäller digitalisering, automatisering samt AI (artificiell intelligens). Som offentlig arbetsgivare är det viktigt att visa på att vikten av att den kompetensen efterfrågas här för att knyta kompetensen är det gäller digitalisering. Det måste skapas gemensamma plattformar och förtydligade ansvarsnivåer för det fortsatta arbetet där regionen går i spets i denna viktiga fråga. Samverkan med det högre utbildningsväsendet känns inte långt borta vad gäller samarbete kring former för hur detta ter sig inom den kommunala sektorn.

Förbättrad samverkan o tydlighet kring roller i dialog och samverkan med deltagare som har mandat. De regionala processerna bör göras tydligare med vad som förväntas av vem och när. Exempel på detta är infrastrukturprocessen där en större samling med workshops kan stimulera till större delaktighet.

Förnamn Efternamn
Titel 1

Förnamn Efternamn.
Titel 2

Bilagor

Bilagor ska användas sparsamt. Ange bilagor i punktform